

De Christus-Verlosserkathedraal in Moskou

Jan Kaptein

Hieronder een postwaardestuk uit de Russische Federatie met de aanduiding Храм Христа Спасителя, de Christus-Verlosserkathedraal. Deze kathedraal in Moskou heeft een bijzondere geschiedenis.

Afb. 1 (84 %)

Postwaardestuk met een afbeelding van de Christus-Verlosserkathedraal in Moskou. Uitgegeven door de post van de Russische Federatie in 2008. Het stempel en het bijschrift onder de afbeelding: 17 mei 2007 'Herstel van de eenheid van de Russisch Orthodoxe Kerk'. Het gaat hier om de vereniging van de Russisch-Orthodoxe Kerk buiten Rusland met het Patriarchaat van Moskou.

Na de aftocht van de Franse troepen uit Moskou (1812), besloot tsaar Alexander I om een kathedraal te bouwen voor Christus de Verlosser: volgens het manifest van 25 december 1812 "om onze dankbaarheid te betuigen aan de Goddelijke Voorzienigheid voor het redden van Rusland van de ondergang die haar overschaduwde". Ook moest het een gedenkteken worden voor de offers van het Russische volk.

Hij keurde in 1817 het ontwerp goed: een neoclassicistisch gebouw met vrijmetselaars-symboliek. De geplande plek voor het gebouw bleek echter niet stevig genoeg. In 1825 volgde zijn broer hem op, de orthodoxe Nicolaas I. Hij voelde niets voor het ontwerp en liet Konstantin Thon (**afb. 2**) een nieuw ontwerp maken.

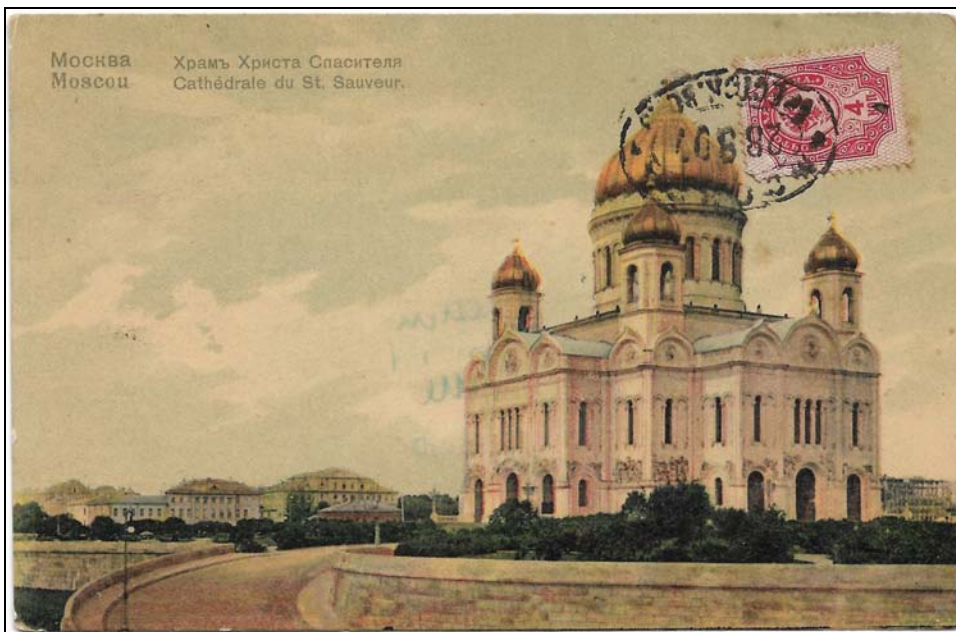

Afb. 2 (100 %)

Mi. 386, uitgegeven 25 mei 1994 in een serie Russische architecten.

De Christus-Verlosserkathedraal met Konstantin Andrejevitsj Thon (1794-1881), de favoriete architect van Nicolaas I. Hij wijzigde een ouder paleis in het Kremlin volledig: het Grote Kremlinpaleis, nu de officiële residentie van de president van de Russische Federatie. Een ander bekend ontwerp van deze architect is het Arsenal van het Kremlin, sinds 1851 museum.

Konstantin Thon was een belangrijke architect in de Russisch-Byzantijnse stijl en hij sloot goed aan bij de ideeën van Nicolaas I: de continuïteit tussen Byzantium en Rusland. De Aya Sofia in Constantinopel werd het uitgangspunt voor zijn ontwerp. In 1837 koos de tsaar een nieuwe plek voor de kathedraal, dicht bij het Kremlin. In 1893 begon de bouw van de Christus-Verlosserkathedraal (**afb. 3**).

Afb. 3a (90 %)

Kaart, verzonden op 28 mei 1907: de oude kathedraal van Christus de Verlosser in Moskou een paar honderd meter ten zuidwesten van het Kremlin.

De ouverture 1812 van Tsjaikovski was geschreven met het oog op de voltooiing van de kathedraal, maar de wereldpremière vond plaats in een tent buiten de onvoltooide kerk in augustus 1882. Op 26 mei 1883 werd de kathedraal ingewijd, de dag voordat Alexander III werd gekroond in de Oespenskikathedraal in Moskou.

Afb. 3b (90 %)

De adreszijde van de kaart met het stempel wat duidelijker. De kaart gaat naar Frankrijk en is verzonden –in het stempel aangegeven- vanaf Брестский вокзал, het Brestski vokzal (station). In 1870 is het station geopend als Smolenski vokzal. In 1871 werd Brest op het spoor aangesloten en het station kreeg de naam Brestski vokzal. In 1912 (100 jaar na de oorlog met Napoleon): de nieuwe naam werd het Aleksandrovsky vokzal. 1922: de naam was te tsaristisch en er werd een opnieuw een nieuwe naam gegeven Beloroessko-Baltijski vokzal. In 1936 kwam de huidige naam in gebruik Beloroesski vokzal.

Na de Russische Revolutie volgde de antireligieuze campagne van 1921-1928. Na de dood van Lenin (1924) koos Stalin de plek van de Christus-Verlosserkathedraal voor de bouw van het Paleis van de Sovjets als monument voor Lenin. In februari 1931 werd een Raad opgericht voor de bouw van het monument. Deze Raad organiseerde een ontwerpwedstrijd, waaruit 16 verschillende ontwerpen kwamen.

Op 18 juli 1931 werd het decreet bekend dat het Paleis van de Sovjets gebouwd zou worden op de plaats van de kathedraal. Lang werd er daarna gewerkt om de kathedraal te slopen –het goud van de koepels werd voor hergebruik verwijderd- en men besloot de overblijfselen op te blazen. Dit gebeurde op 5 december 1931 (afb. 4).

Afb. 4
5 december 1931.

Daarna werd nog een internationale ontwerpwedstrijd gehouden, maar geen enkel ontwerp werd zonder meer geschikt geacht door de Raad.

Uiteindelijk werd op 10 mei 1933 het ontwerp van Boris Iofan gekozen om als basis te dienen. Iofan kreeg de leiding om het definitieve ontwerp te maken. In 1934 werd begonnen met de bouw: een modernistisch

gebouw met bovenop een gigantisch standbeeld van Lenin. In 1937 werd een blok uitgegeven met postzegels waarop het gebouw te zien is (**afb. 5**).

Afb. 5 (100 %)

Mi. 557 / Blok 2, uitgegeven 16 juni 1937 bij het 1^e All-unie architectencongres in Moskou. In de bijbehorende serie zegels is ook een zegel met dezelfde afbeelding (mi. 564).

Het paleis van de Sovjets zou het hoogste gebouw ter wereld worden: 416 meter. Het beeld van Lenin op de top zou 6000 ton wegen.

Door geldproblemen, overstromingen van de nabijgelegen rivier de Moskva en door de Tweede Wereldoorlog kwam de bouw stil te liggen. In 1941–1942 werd het stalen frame gedemonteerd voor gebruik in vestingwerken en bruggen. Na de oorlog, 1947-48 kwamen er plannen voor een lager gebouw, 320 meter. Dit ontwerp werd vervangen in 1950 (411 meter) en in 1953 (353 meter), maar de bouw werd niet hervat. Na de dood van Stalin (1953) bloedde ook het project dood.

In 1958 besloot de gemeenteraad van Moskou om de fundamenteën van het Paleis te verbouwen tot het Moskva-zwembad: het grootste verwarmde openluchtzwembad ter wereld, in gebruik tussen 16 juli 1960 tot 1991 (**afb. 6**).

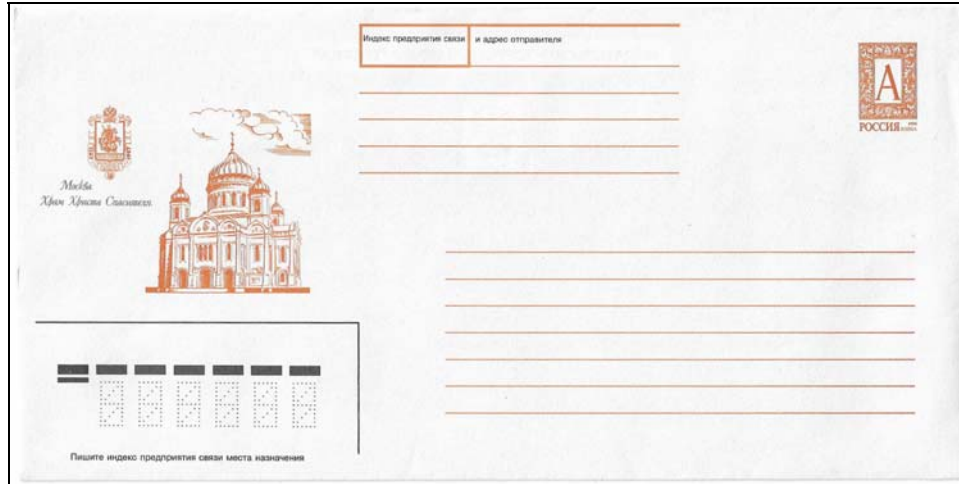

Afb. 6
(77 %)

Postwaardestuk, uitgegeven 10/XII 1963, met een afbeelding van het Moskva-zwembad..

Nog tijdens de Sovjet-periode, februari 1990 kreeg de Russisch-Orthodoxe Kerk toestemming om de Christus-Verlosserkathedraal te herbouwen.

Een groep met o.a. Patriarch Alexius II en Joeri Loezjkov, de burgemeester van Moskou, besloot in 1994 dat de Christus-Verlosserkathedraal herbouwd moest worden op de oude plek: het zwembad werd dat jaar afgebroken en de bouw van de kathedraal begon. De onderkerk werd in 1996 gewijd. Op 19 augustus 2000 werd de kathedraal ingewijd (**afb. 1 en 7**).

Afb. 7 (57 %)

Postwaardestuk met de aanduiding Moskou, Храм Христа Спасителя, de Christus-Verlosserkathedraal. Mi. U 208 –met de waarde aanduiding 'A 1994', uitgegeven door de Russische Federatie 23.09.96.